

PLASFED
Plastik Sanayicileri Federasyonu
Stratejik Paydaş

2026
ŞUBAT

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE SEKTÖREL DÖNÜŞÜM BULUŞMALARI

Plastik Sektörü GZFT (SWOT) Analizi Çalıştayı Bulgu Raporu

Bu rapor; İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilirlik Araştırmaları Merkezi (İKÜ SÜRKAM) ve Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) iş birliğiyle hazırlanmıştır.

İçindekiler

<u>İKÜ SÜRKAM ÖNSÖZ</u>	03
<u>SEGM ÖNSÖZ</u>	04
<u>PLASFED ÖNSÖZ</u>	05
<u>YÖNETİCİ ÖZETİ</u>	06
<u>SWOT ANALİZİ BULGULARI</u>	08
<u>1. Güçlü Yönler (Strengths)</u>	09
1.1. Geniş Kullanım Alanı ve Yüksek Sektörel Çeşitlilik	09
1.2. Avrupa Ölçeğinde Güçlü Üretim Kapasitesi	09
1.3. Esnek Üretim Kabiliyeti ve Hızlı Adaptasyon Yeteneği	09
1.4. Otomasyon ve Dijital Üretime Uyum	10
1.5. Ar-Ge, Teknik Uzmanlık ve Mühendislik Yetkinliği	10
1.6. Ekonomik Erişilebilirlik ve Maliyet Avantajı	10
1.7. Sosyal Etki Boyutu: Kadın İstihdamı	11
1.8. Yaygın KOBİ Ekosistemi ve Girişimcilik Dinamiği	11
1.9. Coğrafi Konum ve Lojistik Avantajı	11
1.10. Genç ve Öğrenmeye Açık İş Gücü	11
1.11. Yan Sanayi ve Makine Üretim Ekosisteminin Varlığı	12
<u>2. Zayıf Yönler (Weaknesses)</u>	12
2.1. Politika ve Yönetişim Boşlukları	12
2.2. Dönüşümü Destekleyecek Altyapı ve Finansman Mekanizmalarının Yetersizliği	12
2.3. Sektörel Motivasyon ve Dönüşüm İştahının Dağınık Olması	13
2.4. Bilinç ve Farkındalık Eksiklikleri	13
2.5. Veri Eksikliği ve Ölçüm Standartlarının Yetersizliği	13
2.6. Ölçek Ekonomisi Sorunu	13
2.7. İleri Malzeme Teknolojilerinde Sınırlı Ticarileşme	14
<u>3. Fırsatlar (Opportunities)</u>	14
3.1. Yaygın Kullanım ve Sürekli Talep Avantajı	14
3.2. Üretimde Enerji Verimliliği Potansiyeli	14
3.3. Döngüsel Ekonomi ve Geri Dönüşüm Modeline Uygunluk	15
3.4. Otomasyon ile Verimlilik Artışı ve Hata Oranının Azaltılması	15
3.5. Pazarlama ve Ürün Avantajları	15
3.6. Katma Değerli Alt Sektörlerde Büyüme Potansiyeli	15
3.7. Yeşil Finansman ve Sürdürülebilir Yatırım Fonlarındaki Artış	16
3.8. Ürün Pasaportu ve İzlenebilirlik Sistemleri ile Premium Pazar Erişimi	16
3.9. İkame Malzeme Yerine “Fonksiyonel Plastik” Talebinin Artması	16
3.10. AR-GE ve İnovasyon Kapasitesi	16
<u>4. Tehditler (Threats)</u>	17
4.1. Kişiselleştirilmiş Ürün Taleplerinin Artması	17
4.2. Plastik Algısı Riski	17
4.3. Belgelendirme ve Uyum Taleplerinin Çeşitlenmesi	17
4.4. Hızlı Mevzuat Değişimleri ve AB Ülkelerinde Farklı Uygulamalar	18
4.6. Küresel Rekabet: Ucuz İşçilik Baskısı	18
4.7. Hammade Temininde Dışa Bağımlılık	18
4.8. Alternatif Malzeme Regülasyonları ve İkame Riskleri	19
4.9. Enerji Fiyatlarında Oynaklık	19
4.10. Sınır Ötesi Atık Ticaretine Yönelik Kısıtlamalar	19

STRATEJİK ÖNCELİKLER ve SEKTÖREL YOL HARİTASI ÖNERİSİ	22
1. Stratejik Değerlendirme: Sektörün Dönüşüm Mantığı	22
2. Öncelikli 7 Stratejik Alan ve Eylem Çerçevesi	23
STRATEJİK ALAN 1: Döngüsel Ekonomi Altyapısının Güçlendirilmesi	23
Sorun / Risk	23
Öncelikli Eylemler	23
Paydaşlar	23
Zamanlama: Kısa-Orta Vadeli (0-24 ay)	23
STRATEJİK ALAN 2: Regülasyon Uyum ve Uygunluk Yönetimi (AB Yeşil Mutabakat / CBAM / ETS)	24
Sorun / Risk	24
Stratejik Hedef	24
Öncelikli Eylemler	24
Paydaşlar	24
Zamanlama: Kısa Vadeli (0-12 ay)	24
STRATEJİK ALAN 3: Karbon Yönetimi ve Enerji Verimliliği ile Rekabet Gücünün Artırılması	25
Sorun / Risk	25
Stratejik Hedef	25
Öncelikli Eylemler	25
Paydaşlar	25
Zamanlama: Orta Vadeli (12-36 ay)	25
STRATEJİK ALAN 4: İzlenebilirlik, Veri Yönetimi ve Dijitalleşme Altyapısının Geliştirilmesi	26
Sorun / Risk	26
Stratejik Hedef	26
Öncelikli Eylemler	26
Paydaşlar	26
Zamanlama: Orta Vadeli (12-36 ay)	26
STRATEJİK ALAN 5: Katma Değerli Ürünlere Geçiş ve Sürdürülebilir Ürün Tasarımı	27
Sorun / Risk	27
Stratejik Hedef	27
Öncelikli Eylemler	27
Paydaşlar	27
Zamanlama: Orta-Uzun Vadeli (18-60 ay)	27
STRATEJİK ALAN 6: Sektörel İtibar ve Toplumsal Algı Yönetimi (Sosyal Lisans)	28
Sorun / Risk	28
Stratejik Hedef	28
Öncelikli Eylemler	28
Paydaşlar	28
Zamanlama: Kısa-Orta Vadeli (0-24 ay)	28
STRATEJİK ALAN 7: İnsan Kaynağı Dönüşümü ve Kadın İstihdamının Güçlendirilmesi	29
Sorun / Risk	29
Stratejik Hedef	29
Öncelikli Eylemler	29
Paydaşlar	29
Zamanlama: Orta Vadeli (12-36 ay)	29
4. Sonuç ve Genel Değerlendirme	30

İKÜ SÜRKAM ÖNSÖZ

Sürdürülebilirlik, günümüz dünyasında artık yalnızca etik bir sorumluluk ya da kurumsal bir tercih alanı değildir. Rekabet gücünden finansmana erişime, pazara giriş koşullarından kurumsal devamlılığa kadar pek çok başlık doğrudan sürdürülebilirlik performansı ile ilişkilidir. Özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı ve buna bağlı düzenleyici çerçeveler, sektörler için oyunun kurallarını yeniden tanımlamakta; karbon ayak izi, döngüsel ekonomi, tedarik zinciri şeffaflığı ve ESG kriterleri iş yapma biçimlerinin merkezine yerleşmektedir.

Bu dönüşüm süreci, tek bir aktörün yönetebileceği bir alan değildir. Kamu, özel sektör ve akademi arasında kurulan güçlü ve süreklilik arz eden iş birlikleri, yeşil dönüşümün başarısında belirleyici rol oynamaktadır. İşte tam da bu noktada İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi (İKÜ SÜRKAM), sürdürülebilirliği yalnızca teorik düzlemde ele alan bir yapı olmanın ötesine geçerek; karar alma süreçlerine yön veren, ölçülebilir çıktılar üreten ve sahada karşılık bulan çalışmalar geliştirmeyi hedeflemektedir.

Elinizde bulunan bu SWOT analizi raporu, “Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Sektörel Dönüşüm Buluşmaları” serisinin ilk çalıştayında ortaya çıkan ortak akıl sürecinin bir çıktısıdır. İKÜ SÜRKAM ile Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) arasında imzalanan iş birliği protokolü çerçevesinde başlatılan bu seri, sektörlerin yeşil dönüşüm yolculuğunu bilimsel temelli, uygulanabilir ve gerçekçi bir perspektifle değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu ilk çalıştayın, plastik sektörünün çatı kuruluşlarından PLASFED - Plastik Sanayicileri Federasyonu paydaşlığında gerçekleştirilmiş olması, dönüşüm tartışmalarının sektörün merkezinde ve doğrudan paydaş katılımıyla yürütülmesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Plastik sektörü, sürdürülebilirlik tartışmalarının odağında yer almakla birlikte, aynı zamanda yüksek dönüşüm potansiyeline sahip stratejik sektörlerden biridir. Bu nedenle hazırlanan SWOT analizi, yalnızca mevcut durumu tespit etmeyi değil; aynı zamanda sektörel dönüşüm için yol gösterici bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi olarak, yeşil dönüşüm süreçlerinde bir köprü, bir kolaylaştırıcı ve bilimsel temelli bir destek mekanizması olmayı öncelikli sorumluluğumuz olarak görüyoruz. Bilginin üretilmesi kadar, uygulanabilirliğinin sağlanması ve somut etkiye dönüştürülmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu raporun da akademi–sektör–kamu iş birliğinin güçlenmesine katkı sunmasını ve sürdürülebilir dönüşüm yolculuğunda somut adımlara ilham vermesini temenni ediyoruz.

Bu çalışmaya katkı sunan tüm paydaşlara teşekkür eder, raporun sektörel dönüşüm literatürüne ve uygulama süreçlerine değerli bir katkı sağlamasını dileriz.

Prof. Dr. Burcu YAVUZ TİFTİKÇİGİL
İstanbul Kültür Üniversitesi Rektör Yardımcısı.

SEGM ÖNSÖZ

İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilirlik Araştırmaları Merkezi (İKÜ SÜRKAM) ve Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) iş birliği ile hayata geçirdiğimiz Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Sektörel Dönüşüm Buluşmaları kapsamında; Plastik Sanayicileri Federasyonu (PLASFED) paydaşlığında, plastik sektörünün sürdürülebilirlik yönetimi bağlamında yapısal dönüşüm ihtiyacı, küresel regülasyon baskıları, Avrupa Yeşil Mutabakatı, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM), sürdürülebilir ürün tasarımı gereklilikleri ve finansmana erişimde ESG kriterlerinin belirleyici hale gelmesi, sürdürülebilirliğin plastik sektörü için yeni bir rekabet paradigması oluşturduğu konularının tartışıldığı verimli bir buluşma gerçekleştirdik.

Bu yeni dönemde sürdürülebilirlik; kurumsal itibar yönetimi başlığı olmaktan çıkmış, doğrudan stratejik yönetişim, risk yönetimi ve değer zinciri optimizasyonu meselesi haline gelmiştir. Artık sorulması gereken “Sürdürülebilirliği iş modelimizin merkezine nasıl entegre ederiz?” sorusudur.

Buluşmalarımızın çıkış noktası tam da bu stratejik eşiktir. Plastik sektörünün üretim gücü, ihracat kapasitesi ve teknik uzmanlığı önemli avantajlar sunmaktadır; ancak bu avantajların korunabilmesi için karbon yoğunluğunun azaltılması, kaynak verimliliğinin artırılması, dögüsel ekonomi tasarım prensiplerinin benimsenmesi ve kurumsal sürdürülebilirlik yönetim sistemlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma, yalnızca mevcut durumun analizini değil; sektörün dönüşüm kapasitesini güçlendirecek somut yol haritalarını hedeflemektedir. Üniversite-STK-sektör iş birliği modeli sayesinde akademik bilgi üretimi ile saha deneyimi bir araya getirilmiş, veri temelli ve uygulanabilir çıktılar oluşturulması amaçlanmıştır.

Etkin bir sürdürülebilirlik yönetimi için doğru risk analizi, güçlü yönetişim yapıları ve yetkin insan kaynağı yatırımları ile plastik sektörünün küresel ölçekte daha dirençli, inovatif ve itibarlı bir yapıya ulaşacağına inanıyoruz.

Bu buluşmaların; ortak akıl üretimine, sektörel kapasite gelişimine ve sürdürülebilir rekabet avantajının güçlendirilmesine katkı sunmasını temenni ediyor, ilk buluşmayı hayata geçirmemizde emeği geçen ve katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Çağlar ÇABUK
SEGM Yönetim Kurulu Başkanı

PLASFED ÖNSÖZ

Plastik sektörü, üretim kabiliyeti, teknolojik uyum kapasitesi ve geniş kullanım alanlarıyla Türkiye sanayisinin en dinamik ve stratejik bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Ancak günümüzde sanayi politikaları, küresel ticaret düzeni ve çevresel beklentiler hızla değişirken, sektörümüzün yalnızca üretim gücüyle değil; sürdürülebilirlik, dönüşüm ve uyum kapasitesiyle de rekabet etmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu çerçevede hazırlanan bu çalışma, sektörümüzün mevcut durumunu bütüncül biçimde değerlendiren ve geleceğe yönelik yol haritasını somut verilerle ortaya koyan önemli bir referans niteliği taşımaktadır.

İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi (İKÜ SÜRKAM) ve Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) iş birliğiyle gerçekleştirilen “Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Sektörel Dönüşüm Buluşmaları” kapsamında düzenlenen bu çalıştay, plastik sektörünün sürdürülebilirlik perspektifinden kapsamlı biçimde ele alınmasını sağlamıştır. Plastik Sanayicileri Federasyonu (PLASFED) olarak paydaşlığını üstlendiğimiz bu süreçte; sektörün güçlü yönlerini, gelişim alanlarını, fırsatlarını ve karşı karşıya olduğu riskleri bilimsel ve stratejik bir bakış açısıyla değerlendirme imkanı bulduk.

Çalıştay sonuçları, plastik sektörünün güçlü üretim altyapısı, esnek üretim kabiliyeti ve teknolojik yetkinliği sayesinde dönüşüm için sağlam bir zemine sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bununla birlikte sürdürülebilirlik dönüşümünün yalnızca teknik bir mesele olmadığı; regülasyon uyumu, finansmana erişim, veri temelli yönetim, döngüsel ekonomi altyapısı ve toplumsal algı gibi çok boyutlu bir yaklaşım gerektirdiği de net biçimde görülmektedir. Özellikle küresel ölçekte artan çevresel hassasiyetler ve ticaret sistemindeki yeni düzenlemeler, sektörümüzün rekabet gücünü koruyabilmesi için dönüşümü hızlandırmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu rapor, plastik sektörünün sürdürülebilir üretim anlayışını güçlendirmesi, katma değerli alanlara yönelmesi ve uluslararası standartlarla uyumlu bir büyüme modeli geliştirmesi açısından stratejik bir rehber sunmaktadır. Döngüsel ekonomi, karbon yönetimi, dijitalleşme, sürdürülebilir ürün tasarımı, insan kaynağı dönüşümü ve toplumsal algı yönetimi gibi alanlarda önerilen eylemler; sektörümüzün yalnızca bugünkü rekabet gücünü değil, gelecekteki varlığını da güvence altına alacak niteliktedir.

Bu değerli çalışmanın hayata geçirilmesine katkı sunan başta SEGM Yönetim Kurulu Başkanı Çağlar Çabuk, İKÜ Rektörü Prof. Dr. Fadime Üney Yüksektepe, İKÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Burcu Yavuz Tiftikçigil olmak üzere tüm kurumlara, akademisyenlere, sektör temsilcilerine ve paydaşlara teşekkür ediyor; raporun plastik sektörünün sürdürülebilir dönüşüm yolculuğuna güçlü bir rehberlik sağlayacağına inanıyorum.

Ömer KARADENİZ

PLASFED Yönetim Kurulu Başkanı

YÖNETİCİ ÖZETİ

İstanbul Kültür Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi (İKÜ SÜRKAM) ve Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) iş birliğiyle hayata geçirilen Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Sektörel Dönüşüm Buluşmaları serisinin ilk çalıştayı, PLASFED – Plastik Sanayicileri Federasyonu paydaşlığında gerçekleştirilmiştir. Çalıştay kapsamında plastik sektörünün sürdürülebilirlik dönüşüm gündemi; çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) boyutları çerçevesinde ele alınmış, sektörün mevcut durumunu analiz etmek ve öncelikli dönüşüm alanlarını belirlemek amacıyla SWOT çalışması yürütülmüştür.

Çalıştay bulguları, plastik sektörünün Türkiye sanayisi içerisinde güçlü bir üretim kapasitesine, yaygın bir tedarik ağına ve yüksek teknoloji uyum potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ikinci plastik işleme kapasitesine sahip olması, sektörün üretim ölçeği açısından stratejik bir konumda bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte sektörün otomasyona yatkın üretim altyapısı, esnek üretim kabiliyeti ve Ar-Ge yetkinliği; verimlilik, kalite standardizasyonu ve katma değerli ürün geliştirme açısından önemli bir rekabet avantajı oluşturmaktadır. Plastik malzemenin geri dönüşüm ve yeniden kullanım sistemlerine uygun olması da döngüsel ekonomi perspektifinde sektörün dönüşüm potansiyelini güçlendiren temel bir unsur olarak değerlendirilmiştir.

Diğer taraftan çalıştay çıktıları, plastik sektörünün sürdürülebilir dönüşüm sürecinde bazı kritik yapısal zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermiştir. Özellikle sektörü yönlendiren politika çerçevelerinin net olmaması, dönüşüm sürecini destekleyecek altyapı ve finansman mekanizmalarının sınırlılığı ve regülasyon uyum süreçlerinde yaşanan belirsizlikler sektörün dönüşüm hızını düşüren faktörler olarak öne çıkmıştır. Kamu teşviklerinin azalması ve sürdürülebilirlik yatırımlarının finansmanında yaşanan zorluklar, özellikle KOBİ ölçekli firmaların dönüşüm kapasitesini sınırlandıran önemli bir risk alanı olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte plastik sektörünün küresel ölçekte algı baskısı altında olması ve geri dönüşüm süreçlerinin etkin yönetilememesi halinde oluşabilecek itibar kaybı, sektörün “sosyal lisans” boyutunda güçlendirilmesi gereken bir alan olarak tespit edilmiştir.

Çalıştayda sektör açısından en önemli fırsat alanları; döngüsel ekonomi altyapısının güçlendirilmesi, sürdürülebilir ürün tasarımı yaklaşımının yaygınlaştırılması, otomasyon ve dijitalleşme yatırımları ile verimliliğin artırılması ve katma değerli alt sektörlerle yönelim olarak belirlenmiştir. Gıda ambalajları, medikal ürünler, otomotiv yan sanayi, havacılık ve savunma sanayi gibi alanlar hem uluslararası standartların yüksek olduğu hem de büyüme potansiyeli taşıyan stratejik segmentler olarak ön plana çıkmıştır.

Tehditler boyutunda ise hızlı değişen mevzuat düzenlemeleri, AB ülkeleri arasında farklı uygulamalar, sertifikasyon yükümlülüklerinin artması, plastik sektörünün CBAM/ETS kapsamına dahil edilme riski ve hammadde dışa bağımlılık gibi unsurların sektörün maliyet yapısı ve ihracat rekabetçiliği üzerinde doğrudan baskı yaratabileceği

değerlendirilmiştir. Ucuz işçilikle rekabet eden ülkeler karşısında standart ürün segmentlerinde fiyat baskısının artması da sektörün katma değerli üretime geçiş ihtiyacını güçlendiren bir faktör olarak tespit edilmiştir.

Bu çerçevede çalıştay çıktıları doğrultusunda, plastik sektörünün sürdürülebilir dönüşüm yolculuğunda öncelikli stratejik alanlar; döngüsel ekonomi altyapısının güçlendirilmesi, regülasyon uyum yönetimi, karbon yönetimi ve enerji verimliliği, izlenebilirlik ve veri temelli

Plastik Sektörü SWOT Analizi Bulgu Raporu2 dijitalleşme, sürdürülebilir ürün tasarımı ve katma değerli üretim, sektörel algı yönetimi ve sosyal lisans yaklaşımı ile insan kaynağı dönüşümü ve kadın istihdamının güçlendirilmesi olarak belirlenmiştir.

Türkiye plastik sektörü; yaklaşık 14.000 üretici firma ve 300.000'i aşkın doğrudan, toplamda 1 milyonun üzerinde dolaylı istihdamıyla Türkiye ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri konumundadır. Yılda 10 milyar doları aşan ihracat değeriyle küresel ölçekte rekabetçi bir yapıya sahip olan sektör, sürdürülebilirlik dönüşümü açısından da güçlü bir üretim ve teknoloji altyapısı sunmaktadır.

Sonuç olarak çalıştay; bu altyapının varlığını teyit etmekle birlikte, dönüşümün hızlandırılabilmesi için yönetim, finansman, veri yönetimi ve regülasyon uyum kapasitesinin bütüncül şekilde güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu rapor kapsamında sunulan stratejik yol haritası; sektörün rekabet gücünü koruyarak AB Yeşil Mutabakatı ve küresel sürdürülebilirlik standartlarına uyumunu artırmayı, aynı zamanda döngüsel ekonomi ve düşük karbonlu üretim hedefleri doğrultusunda sektörel dönüşümün somut eylemlerle desteklenmesini amaçlamaktadır.

SWOT ANALİZİ

PLASTİK SEKTÖRÜ GZFT (SWOT) ANALİZİ BULGULARI

1. Güçlü Yönler (Strengths)

Plastik sektörü; geniş kullanım alanı, üretim kabiliyeti ve teknolojik uyum kapasitesi sayesinde Türkiye sanayisi içinde stratejik konumunu koruyan sektörlerden biridir. Çalıştay katılımcıları tarafından yapılan değerlendirmelerde, sektörün hem üretim ölçeği hem de tedarik zinciri entegrasyonu açısından önemli rekabet avantajlarına sahip olduğu vurgulanmıştır.

Güçlü yönler aşağıdaki başlıklarda öne çıkmaktadır:

1.1. Geniş Kullanım Alanı ve Yüksek Sektörel Çeşitlilik

Plastik ürünlerin ambalaj, otomotiv, medikal, inşaat, tekstil, beyaz eşya, havacılık ve savunma sanayi gibi çok sayıda sektöre girdi sağlaması; plastik sektörünü ekonomik sistemin kritik bir bileşeni haline getirmektedir. Bu çeşitlilik, sektörün krizlere karşı dayanıklılığını artıran yapısal bir avantaj oluşturmaktadır.

1.2. Avrupa Ölçeğinde Güçlü Üretim Kapasitesi

Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ikinci plastik işleme kapasitesine sahip olması, sektörün hem iç pazarda hem ihracatta güçlü bir üretim altyapısı bulunduğunu göstermektedir. Bu kapasite, Türkiye'nin bölgesel üretim üssü olma potansiyelini desteklemektedir.

1.3. Esnek Üretim Kabiliyeti ve Hızlı Adaptasyon Yeteneği

Sektörün müşteri taleplerine göre hızlı uyarlanabilen üretim yapısı; ürün çeşitliliği ve üretim esnekliği sayesinde pazar dinamiklerine hızla yanıt verebilmesini sağlamaktadır. Bu durum, özellikle yüksek rekabetin bulunduğu ambalaj ve endüstriyel plastik alanlarında stratejik avantaj yaratmaktadır.

1.4. Otomasyon ve Dijital Üretime Uyum

Plastik işleme teknolojilerinin otomasyon sistemleriyle yüksek uyumluluğu, sektörün verimlilik artışı ve kalite standardizasyonu açısından güçlü bir zemine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu özellik, hata oranlarını düşürmekte ve seri üretimde sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamaktadır.

1.5. Ar-Ge, Teknik Uzmanlık ve Mühendislik Yetkinliği

Çalıştayda öne çıkan önemli bir diğer unsur; sektör genelinde teknik uzmanlığın, mühendislik kapasitesinin ve Ar-Ge odaklı üretim yetkinliğinin yüksek olmasıdır. Bu durum, katma değerli ürün geliştirme ve yeni nesil malzeme çözümlerine yönelme açısından güçlü bir altyapı sağlamaktadır.

1.6. Ekonomik Erişilebilirlik ve Maliyet Avantajı

Çalıştayda öne çıkan önemli bir diğer unsur; sektör genelinde teknik uzmanlığın, mühendislik kapasitesinin ve Ar-Ge odaklı üretim yetkinliğinin yüksek olmasıdır. Bu durum, katma değerli ürün geliştirme ve yeni nesil malzeme çözümlerine yönelme açısından güçlü bir altyapı sağlamaktadır.

1.7. Sosyal Etki Boyutu: Kadın İstihdamı

Ambalaj gibi alt sektörlerde kadın istihdamının görece yüksek olması, sektörün sosyal sürdürülebilirlik boyutunda pozitif bir etki yaratma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Bu durum, kapsayıcı istihdam politikalarının güçlendirilmesi açısından önemli bir başlangıç noktasıdır.

1.8. Yaygın KOBİ Ekosistemi ve Girişimcilik Dinamiği

Türkiye’de plastik sektörde faaliyet gösteren yaklaşık 14 bin üretici firmanın %98’den fazlasının KOBİ ölçeğinde olması; sektörde güçlü bir girişimcilik altyapısı bulunduğunu göstermektedir. Bu yapı, yerel üretim kapasitesini artırmakla birlikte, aynı zamanda dönüşüm süreçlerinde destek mekanizmalarının önemini daha da kritik hale getirmektedir.

1.9. Coğrafi Konum ve Lojistik Avantajı

Türkiye’nin Avrupa, Orta Doğu ve Kuzey Afrika pazarlarına yakınlığı; plastik sektörüne hızlı teslimat, düşük lojistik maliyeti ve esnek tedarik avantajı sağlamaktadır. Bu durum özellikle zaman hassasiyeti yüksek üretim zincirlerinde rekabet gücünü artırmaktadır.

1.10. Genç ve Öğrenmeye Açık İş Gücü

Sektörde çalışan iş gücünün görece genç olması ve teknik eğitim altyapısının gelişmesi; yeni üretim teknolojilerinin adaptasyonunu hızlandıran önemli bir yapısal avantajdır.

1.11. Yan Sanayi ve Makine Üretim Ekosisteminin Varlığı

Plastik işleme makineleri, kalıp üretimi ve yardımcı ekipmanlarda gelişmiş yerli üretim kapasitesi bulunması; sektörün dışa bağımlılığını kısmen azaltan önemli bir rekabet unsurudur.

1.12. Yan Sanayi ve Makine Üretim Ekosisteminin Varlığı

Plastik işleme makineleri, kalıp üretimi ve yardımcı ekipmanlarda gelişmiş yerli üretim kapasitesi bulunması; sektörün dışa bağımlılığını kısmen azaltan önemli bir rekabet unsurudur.

2. Zayıf Yönler (Weaknesses)

Çalıştay çıktıları doğrultusunda plastik sektörünün sürdürülebilir dönüşüm yolculuğunda karşı karşıya olduğu zayıf yönlerin önemli bir kısmının; yönetim eksiklikleri, altyapı yetersizlikleri ve stratejik destek mekanizmalarının sınırlılığıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

2.1. Politika ve Yönetişim Boşlukları

Sektörde sürdürülebilirlik dönüşümünü yönlendirecek güçlü bir kamu politikası çerçevesinin oluşturulması gerektiğini, sektörü destekleyecek ve gözeten mekanizmaların zayıf kaldığını; sistematik bir yönlendirme ve rehberlik ihtiyacının bulunduğunu belirtmiştir.

2.2. Dönüşümü Destekleyecek Altyapı ve Finansman Mekanizmalarının Yetersizliği

Sürdürülebilirlik dönüşümünün yalnızca teknik değil aynı zamanda finansal bir süreç olduğu; ancak mevcut durumda dönüşümü finanse edecek altyapı ve mekanizmaların yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Bu durum özellikle KOBİ ölçekli firmalar açısından dönüşüm hızını yavaşlatan temel engellerden biridir.

Katılımcılar, sürdürülebilir üretim yatırımlarının teşvik edilmesi gerektiğini; ancak kamu

destekleri ve teşvik mekanizmalarında azalma veya yetersizlik algısının bulunduğunu ifade etmiştir. Bu durum, özellikle teknoloji dönüşümü ve geri dönüşüm altyapı yatırımları açısından sektörü zorlayan unsurlar arasındadır.

2.3. Sektörel Motivasyon ve Dönüşüm İştahının Dağınık Olması

Çalıştay katılımcıları, sektörün bazı alanlarında dönüşüm ihtiyacının tam anlamıyla içselleştirilmediğini ve uzun vadeli risk algısının yeterince güçlü olmadığını vurgulamıştır. Sürdürülebilirlik yaklaşımının bazı aktörlerce “konfor alanını bozucu” bir zorunluluk olarak görülmesi, dönüşüm kapasitesini sınırlayan kültürel bir zayıflık oluşturmaktadır.

2.4. Bilinç ve Farkındalık Eksiklikleri

Toplum genelinde plastik kullanımına yönelik bilinç eksiklikleri ve “kolaylık odaklı tüketim alışkanlıkları” sektöre yönelik algı riskini artırmaktadır. Plastik sektörünün dönüşüm ihtiyacı, yalnızca üretim sistemleriyle sınırlı değil; tüketici davranışı, toplumsal bilinç ve kamu iletişimi ile doğrudan bağlantılıdır.

2.5. Veri Eksikliği ve Ölçüm Standartlarının Yetersizliği

Sektör genelinde karbon ayak izi, geri dönüşüm oranı, enerji yoğunluğu ve malzeme verimliliği gibi performans göstergelerinin standart biçimde ölçülmemesi; politika üretimini ve yatırım kararlarını zorlaştırmaktadır.

2.6. Ölçek Ekonomisi Sorunu

KOBİ ağırlıklı yapı, esneklik sağlamakla birlikte büyük ölçekli sürdürülebilirlik yatırımlarının

yapılmasını zorlaştırmakta ve finansman maliyetlerini artırmaktadır.

2.7. İleri Malzeme Teknolojilerinde Sınırlı Ticarileşme

Biyoplastikler, kompozit malzemeler ve fonksiyonel polimerler gibi ileri malzemelerde Ar-Ge çalışmaları bulunsa da endüstriyel ölçekte ticarileşme sınırlıdır.

3. Fırsatlar (Opportunities)

Çalıştayda, plastik sektörünün sürdürülebilir dönüşüm gündemiyle uyumlu şekilde ele alındığında önemli fırsat alanları taşıdığı değerlendirilmiştir. Sektörün üretim kabiliyeti ve ürün çeşitliliği; doğru stratejik yönelimle yüksek katma değerli pazarlara erişimi mümkün kılmaktadır.

3.1. Yaygın Kullanım ve Sürekli Talep Avantajı

Plastik ürünlere olan talebin çok sayıda sektörde devam ediyor olması, sektöre süreklilik kazandırmaktadır. Bu yaygın kullanım, sürdürülebilir ürün tasarımı ve dögüsel ekonomi modelleri ile desteklendiğinde büyük bir dönüşüm fırsatına dönüşmektedir.

3.2. Üretimde Enerji Verimliliği Potansiyeli

Plastik üretim süreçlerinin enerji verimliliği açısından avantajlı olması, düşük karbonlu üretim modellerine geçişte sektör için önemli bir fırsat alanı oluşturmaktadır.

3.3. Döngüsel Ekonomi ve Geri Dönüşüm Modeline Uygunluk

Geri dönüşüme yatkınlık ve sistem kurulduğunda yüksek geri kazanım potansiyeli, sektörün en güçlü fırsat alanlarından biridir. Bu kapsamda hem geri dönüşüm teknolojileri hem de tasarımda döngüsellik ilkelerinin yaygınlaştırılması önemli bir rekabet avantajı yaratabilir.

3.4. Otomasyon ile Verimlilik Artışı ve Hata Oranının Azaltılması

Otomasyon uygulamaları sayesinde maksimum kapasiteyle minimum hata oranına ulaşma imkânı, kalite standardizasyonu ve kaynak verimliliği açısından sektör için önemli fırsatlar sunmaktadır.

3.5. Pazarlama ve Ürün Avantajları

Plastik ürünlerin dayanıklılığı, maliyet avantajı, uzun raf ömrü ve lojistik kolaylık sağlaması; özellikle ambalaj sektöründe pazarlama avantajı yaratmaktadır. Bu özellikler, sürdürülebilir tasarım ilkeleri ile bütünleştğinde "sorumlu üretim" algısını güçlendirebilir.

3.6. Katma Değerli Alt Sektörlerde Büyüme Potansiyeli

Gıda ambalajları, sağlık ve medikal ürünler, otomotiv yan sanayi, havacılık ve savunma sanayi gibi alanlar; yüksek katma değerli ürün geliştirme fırsatı sunmaktadır. Bu alanlar aynı zamanda regülasyon uyumunun yüksek olduğu, kalite standardı gerektiren ve uluslararası pazarda büyüme potansiyeli taşıyan stratejik segmentlerdir.

3.7. Yeşil Finansman ve Sürdürülebilir Yatırım Fonlarındaki Artış

Küresel ölçekte artan sürdürülebilir finansman araçları (yeşil kredi, sürdürülebilir tahvil vb.), sektörün dönüşüm yatırımları için yeni finansman kaynakları yaratmaktadır.

3.8. Ürün Pasaportu ve İzlenebilirlik Sistemleri ile Premium Pazar Erişimi

Dijital ürün pasaportu, geri dönüştürülmüş içerik sertifikasyonu ve izlenebilirlik sistemleri; yüksek standartlı pazarlarda fiyat avantajı yaratabilecek yeni ticari fırsatlar sunmaktadır.

3.9. İkame Malzeme Yerine “Fonksiyonel Plastik” Talebinin Artması

Hafifletme, enerji verimliliği ve ürün koruma performansı nedeniyle plastiklerin birçok sektörde alternatif malzemelerin yerini almaya devam etmesi önemli bir büyüme fırsatıdır.

3.10. AR-GE ve İnovasyon Kapasitesi

Plastik sektörü, ileri malzeme teknolojileri ve AR-GE odaklı üretim çalışmaları sayesinde yüksek teknolojiyle doğrudan bağlantılıdır. Akıllı malzemeler, biyobazlı plastikler ve fonksiyonel polimer geliştirme kapasitesi; sektörün inovasyon gücünü ve küresel rekabetçiliğini artıran önemli bir fırsat alanı sunmaktadır.

4. Tehditler (Threats)

Çalıştayda sektörün karşı karşıya olduğu tehditlerin önemli kısmının; regülasyon baskısı, uluslararası rekabet koşulları ve hammadde bağımlılığı gibi yapısal risklerden kaynaklandığı belirtilmiştir.

4.1. Kişiselleştirilmiş Ürün Taleplerinin Artması

Tüketici eğilimlerinin kişiselleştirilmiş ve düşük hacimli ürünlere kayması, seri üretim verimliliğini azaltabilecek bir risk unsuru oluşturmaktadır. Bu durum, esnek üretim kabiliyetini zorunlu kılmakta ve maliyet baskısını artırabilmektedir.

4.2. Plastik Algısı Riski

Plastik ürünlerin çevresel etkisine yönelik küresel algının güçlenmesi, sektörün sosyal lisansını ve marka itibarını etkileyebilecek önemli bir tehdit olarak öne çıkmaktadır. Geri Plastik Sektörü SWOT Analizi Bulgu Raporu2 dönüşüm süreçlerinin yeterince etkin yönetilememesi halinde, sektör doğrudan regülasyon baskısı ile karşı karşıya kalabilir.

4.3. Belgelendirme ve Uyum Taleplerinin Çeşitlenmesi

Uluslararası pazarlarda farklı belge ve sertifikasyon taleplerinin artması, özellikle KOBİ ölçekli üreticiler için uyum maliyetlerini yükseltmektedir. Bu durum, ihracat kapasitesini ve pazar erişimini sınırlayan bir faktöre dönüşebilir.

4.4. Hızlı Mevzuat Değişimleri ve AB Ülkelerinde Farklı Uygulamalar

AB regülasyonlarının hızlı değişmesi ve AB içindeki ülkelerde farklı beklenti ve uygulamaların bulunması, uyum süreçlerini karmaşıktırmaktadır. Bu durum, sektörün sürdürülebilirlik yönetiminde belirsizlik ve maliyet artışı riskini beraberinde getirmektedir.

4.5. ETS / SKDM (CBAM) Kapsamına Dahil Olma İhtimali

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM/CBAM) kapsamının genişlemesi ve plastik sektörünün bu mekanizmalara dahil edilmesi ihtimali, sektörün maliyet yapısını doğrudan etkileyebilecek kritik bir tehdit alanıdır.

4.6. Küresel Rekabet: Ucuz İşçilik Baskısı

Uluslararası pazarda düşük maliyetli üretim yapan ülkelerin rekabeti, özellikle standart ürün gruplarında fiyat baskısını artırmaktadır. Bu durum, sektörün katma değerli ürünlere yönelmesini zorunlu hale getirmektedir.

4.7. Hammadde Temininde Dışa Bağımlılık

Plastik üretiminde kullanılan hammaddelerde dışa bağımlılık, döviz kuru dalgalanmaları ve küresel tedarik krizleri karşısında sektörü kırılgan hale getirmektedir. Bu durum, maliyet öngörülebilirliğini azaltarak rekabet gücünü zayıflatabilecek temel bir yapısal risk olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca uluslararası lojistik aksaklıkları, jeopolitik gerilimler ve arz kısıtları; üretim sürekliliğini ve teslimat güvenilirliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Yerli hammadde üretiminin sınırlı olması, fiyat istikrarının sağlanmasını zorlaştırmakta ve sektörün uzun vadeli yatırım planlamasını da belirsizlik altında bırakmaktadır. Bu nedenle tedarik güvenliği, yalnızca maliyet değil stratejik sürdürülebilirlik açısından da kritik bir risk alanı olarak öne çıkmaktadır.

4.8. Alternatif Malzeme Regülasyonları ve İkame Riskleri

Biyobazlı malzemeler, kâğıt kompozitler ve yeni nesil ambalaj çözümlerine yönelik teşvikler; bazı ürün gruplarında plastik talebini azaltabilir.

4.9. Enerji Fiyatlarında Oynaklık

Enerji maliyetlerindeki dalgalanma, özellikle yüksek sıcaklık gerektiren proseslerde üretim maliyetini doğrudan etkileyerek rekabet gücünü zayıflatabilir.

4.10. Sınır Ötesi Atık Ticaretine Yönelik Kısıtlamalar

Geri dönüştürülebilir atık ticaretine yönelik uluslararası kısıtlamalar, geri dönüşüm hammaddesine erişimi zorlaştırabilir.

STRATEJİK ÖNCELİKLER VE SEKTÖREL YOL HARİTASI ÖNERİSİ

STRATEJİK ÖNCELİKLER ve SEKTÖREL YOL HARİTASI ÖNERİSİ

1. Stratejik Değerlendirme: Sektörün Dönüşüm Yaklaşımı

Plastik sektörü, üretim kapasitesi ve teknolojik altyapısı itibarıyla Türkiye sanayisinin rekabet gücünü temsil eden temel sektörlerden biridir. Ancak sektörün sürdürülebilirlik dönüşümünde belirleyici olacak unsur yalnızca üretim kabiliyeti değil; aynı zamanda regülasyon uyumu, finansmana erişim, veri temelli yönetim, döngüsel ekonomi altyapısı ve toplumsal algı yönetimi gibi çok boyutlu bir dönüşüm yeteneğidir.

Çalıştay çıktıları göstermektedir ki sektör:

- Güçlü üretim altyapısına sahip,
- Ancak dönüşümün finansmanı ve koordinasyonu konusunda kırılgan,
- AB uyumu ve küresel standartlara hazırlık açısından zaman baskısı altında,
- Kamu politikaları ve teşvik mekanizmalarında daha sistematik bir yapıya ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle sektörel dönüşüm yaklaşımı, yalnızca çevresel etkilerin azaltılmasına değil; rekabetçilik, pazar erişimi ve kurumsal sürdürülebilirlik yönetimi odağında yeniden kurgulanmalıdır.

2. Öncelikli 7 Stratejik Alan ve Eylem Çerçevesi

STRATEJİK ALAN 1: Döngüsel Ekonomi Altyapısının Güçlendirilmesi

Sorun Risk	Stratejik Hedef
Sektörün geri dönüşüme yatkınlığı güçlü olsa da geri kazanım kapasitesi, standardizasyon, izlenebilirlik ve atık toplama altyapısı yeterince bütünlük değildir.Stratejik Hedef Plastik sektörünün döngüsel ekonomi temelli üretim modeline geçişini hızlandırmak; geri dönüşüm oranlarını artırmak ve geri dönüştürülmüş hammaddenin kullanımını yaygınlaştırmak.	Plastik sektörünün döngüsel ekonomi temelli üretim modeline geçişini hızlandırmak; geri dönüşüm oranlarını artırmak ve geri dönüştürülmüş hammaddenin kullanımını yaygınlaştırmak.
Öncelikli Eylemler	
<ul style="list-style-type: none">• Plastik sektörüne özel "Regülasyon Uyum Rehberi" hazırlanması• Sektör firmalarına yönelik mevzuat erken uyarı sistemi kurulması• Ürün gruplarına göre uyum haritası ve sertifikasyon matrisi oluşturulması• "Sektörel Uyum Akademisi" kapsamında eğitim programları yürütülmesi• CBAM/ETS kapsam genişleme senaryolarına karşı sektörel etki analizi yapılması	
Paydaşlar	Zamanlama
Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, PLASFED, ihracatçı birlikleri, akredite belgelendirme kuruluşları, danışmanlık kurumları.	Kısa Vadeli (0-12 ay)

STRATEJİK ALAN 2: Regülasyon Uyum ve Uygunluk Yönetimi (AB Yeşil Mutabakat / CBAM /ETS)

Sorun / Risk

AB’de farklı uygulamalar, hızlı mevzuat değişiklikleri ve sertifikasyon talepleri sektörde belirsizlik yaratmakta; özellikle KOBİ’lerin uyum maliyetlerini artırmaktadır.

Stratejik Hedef

Sektörün AB Yeşil Mutabakatı, CBAM, ETS ve ürün mevzuatlarına uyum kapasitesini artırmak; ihracat pazarlarını korumak ve genişletmek.

Öncelikli Eylemler

- Plastik sektörüne özel “Regülasyon Uyum Rehberi” hazırlanması
- Sektör firmalarına yönelik mevzuat erken uyarı sistemi kurulması
- Ürün gruplarına göre uyum haritası ve sertifikasyon matrisi oluşturulması
- “Sektörel Uyum Akademisi” kapsamında eğitim programları yürütülmesi
- CBAM/ETS kapsam genişleme senaryolarına karşı sektörel etki analizi yapılması

Paydaşlar

Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, PLASFED, ihracatçı birlikleri, akredite belgelendirme kuruluşları, danışmanlık kurumları.

Zamanlama

Kısa Vadeli (0–12 ay)

STRATEJİK ALAN 3: Karbon Yönetimi ve Enerji Verimliliği ile Rekabet Gücünün Artırılması

Sorun / Risk	Stratejik Hedef
Karbon fiyatlandırması, enerji maliyetleri ve iklim riskleri; sektörde maliyet baskısı yaratmaktadır. Karbon yönetimi artık rekabetçiliğin belirleyici unsurlarından biridir.	Plastik sektörünün düşük karbonlu üretim altyapısına geçişini hızlandırmak ve karbon yoğunluğunu azaltarak uluslararası pazarlarda rekabet avantajı oluşturmak.

Öncelikli Eylemler
<ul style="list-style-type: none">• Sektör genelinde karbon ayak izi ölçüm sistemlerinin (Kapsam 1-2-3) yaygınlaştırılması• Enerji verimliliği yatırımları için yeşil finansman mekanizmalarının teşvik edilmesi• Yenilenebilir enerji kullanım oranının artırılması• Plastik sektörüne özel karbon azaltım yol haritası oluşturulması• Firmalara yönelik "Karbon Yönetimi Mentörlük Programı" tasarlanması

Paydaşlar	Zamanlama
Enerji Bakanlığı, sanayi odaları, kalkınma ajansları, bankalar, enerji hizmet şirketleri (ESCO), üniversiteler, STK'lar.	Orta Vadeli (12–36 ay)

STRATEJİK ALAN 4: İzlenebilirlik, Veri Yönetimi ve Dijitalleşme Altyapısının Geliştirilmesi

Sorun / Risk

Ucuz işçilikle rekabet eden ülkeler karşısında standart ürünlerde rekabet gücü düşmektedir. Ürün tasarımı sürdürülebilirlik temelli yapılmadığında pazar erişimi riski artmaktadır.

Stratejik Hedef

Sektörü düşük katma değerli ürünlerden; medikal, otomotiv, savunma ve gıda ambalajı gibi yüksek standartlı alanlara yönlendirmek.

Öncelikli Eylemler

- Sürdürülebilir tasarım kriterlerine göre ürün geliştirme programları
- Plastik sektöründe "eko-tasarım ve hafifletme" projelerinin desteklenmesi
- Gıda, medikal, otomotiv gibi alanlarda yüksek standartlı üretim yetkinliği geliştirilmesi
- Ar-Ge ve inovasyon desteklerinin artırılması
- Üniversite-sanayi iş birliğiyle yeni malzeme teknolojileri geliştirilmesi

Paydaşlar

TÜBİTAK, üniversiteler, teknoloji geliştirme bölgeleri, sanayi kuruluşları, sektör federasyonları.

Zamanlama

Orta-Uzun Vadeli (18-60 ay)

STRATEJİK ALAN 5: Katma Değerli Ürünlere Geçiş ve Sürdürülebilir Ürün Tasarımı

Sorun / Risk

Ucuz işçilikle rekabet eden ülkeler karşısında standart ürünlerde rekabet gücü düşmektedir. Ürün tasarımı sürdürülebilirlik temelli yapılmadığında pazar erişimi riski artmaktadır.

Stratejik Hedef

Sektörü düşük katma değerli ürünlerden; medikal, otomotiv, savunma ve gıda ambalajı gibi yüksek standartlı alanlara yönlendirmek.

Öncelikli Eylemler

- Sürdürülebilir tasarım kriterlerine göre ürün geliştirme programları
- Plastik sektöründe "eko-tasarım ve hafifletme" projelerinin desteklenmesi
- Gıda, medikal, otomotiv gibi alanlarda yüksek standartlı üretim yetkinliği geliştirilmesi
- Ar-Ge ve inovasyon desteklerinin artırılması
- Üniversite-sanayi iş birliğiyle yeni malzeme teknolojileri geliştirilmesi

Paydaşlar

TÜBİTAK, üniversiteler, teknoloji geliştirme bölgeleri, sanayi kuruluşları, sektör federasyonları.

Zamanlama

Orta-Uzun Vadeli (18-60 ay)

STRATEJİK ALAN 6: Sektörel İtibar ve Toplumsal Algı Yönetimi (Sosyal Lisans)

Sorun / Risk

Plastik, küresel ölçekte algı baskısı altındadır. Toplumsal farkındalık eksikliği ve yanlış bilgilendirme sektöre karşı güven kaybı yaratmaktadır.

Stratejik Hedef

Plastik sektörünün toplumsal kabulünü güçlendirmek; sürdürülebilir plastik yaklaşımını bilimsel temelli iletişimle desteklemek.

Öncelikli Eylemler

- “Sürdürülebilir Plastik İletişim Stratejisi” geliştirilmesi
- Tüketicilere yönelik doğru ayrıştırma ve geri dönüşüm bilgilendirme kampanyaları
- Üniversite ve gençlik odaklı farkındalık programları
- Yeşil yıkama riskine karşı şeffaflık ve veri temelli iletişim yaklaşımı
- Sektörün çevresel katkılarını gösterecek başarı hikâyeleri yaygınlaştırılması

Paydaşlar

PLASFED, üniversiteler, STK'lar, medya kuruluşları, kamu kurumları, belediyeler.

Zamanlama

Kısa-Orta Vadeli (0-24 ay)

STRATEJİK ALAN 7: İnsan Kaynağı Dönüşümü ve Kadın İstihdamının Güçlendirilmesi

Sorun / Risk

Sektörde teknik dönüşüm hızlanırken nitelikli iş gücü ihtiyacı artmaktadır. Kadın istihdamı bazı alt sektörlerde güçlü olsa da bu durum stratejik bir “sektör politikası” haline gelmemiştir.

Stratejik Hedef

Sektörde sürdürülebilirlik ve teknoloji dönüşümünü destekleyecek nitelikli iş gücünü geliştirmek; kadın istihdamını artırarak sosyal sürdürülebilirlik performansını güçlendirmek

Öncelikli Eylemler

- Sürdürülebilirlik ve dönüşüm odaklı “sektörel yetkinlik haritası” hazırlanması
- Kadın teknik personel yetiştirme programları (kadın usta, kadın tekniker)
- Meslek liseleri ve üniversiteler ile ortak eğitim programları
- Dijital üretim ve otomasyon alanında upskilling / reskilling eğitimleri
- Kadın çalışanlar için kariyer ve liderlik mentörlüğü mekanizmaları kurulması

Paydaşlar

Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler, meslek liseleri, PLASFED, İŞKUR, STK’lar, sanayi kuruluşları.

Zamanlama

Orta Vadeli (12–36 ay)

4. Sonuç ve Genel Değerlendirme

Türkiye plastik sektörü, Avrupa'nın en büyük ikinci plastik işleme kapasitesine sahip olmasıyla küresel ölçekte stratejik bir konumda yer almaktadır. Sektör, yaklaşık 14.000 üretici firma, 300.000'i aşkın kişiye doğrudan ve toplamda 1 milyondan fazla kişiye ise dolaylı istihdam sağlamaktadır. Yılda 10 milyar doları aşan ihracat değeriyle sektör; Türkiye ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri olmaya devam etmektedir. Ambalaj, otomotiv, medikal, inşaat ve beyaz eşya gibi kritik alanlara girdi sağlayan bu yapı, sektörün hem ekonomik dayanıklılığını hem de dönüşüm kapasitesinin stratejik önemini ortaya koymaktadır.

Günümüzde bu güçlü üretim ve ihracat tablosu, köklü bir dönüşüm baskısıyla karşı karşıyadır. AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (EPR) mevzuatı, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM/SKDM) ve Sürdürülebilir Ürün Tasarımı Regülasyonu (ESPR) yürürlüğe girdikçe, AB pazarına ihracat yapan Türk plastik firmalarının uyum yükümlülükleri somut maliyet ve erişim risklerine dönüşmektedir. AB, Türkiye'nin plastik ihracatının yaklaşık yüzde 45'ini alan başlıca pazardır; bu nedenle regülasyon uyumsuzluğu salt bir teknik mesele değil, varoluşsal bir rekabet riskidir.

Çalıştay bulguları, sektörün teknik ve üretim yetkinliği açısından dönüşüme hazır olduğunu net biçimde ortaya koymaktadır: plastik işleme makinelerinde yüksek otomasyon uyumu, mühendislik kapasitesi ve esnek üretim yapısı bu hazırlığı destekleyen somut güçlü yönlerdir. Bununla birlikte dönüşümün önündeki yapısal engeller de eşit derecede net görünmektedir. Sektörün yüzde 98'ini oluşturan KOBİ'lerin yeşil dönüşüm yatırımı için gerekli finansmana erişimde ciddi güçlük çektiği, karbon ayak izi ve geri dönüşüm oranı gibi temel performans göstergelerinin standart biçimde ölçülmediği ve döngüsel ekonomi altyapısının -toplama, ayrıştırma, yeniden işleme zinciriyle birlikte- henüz bütünleşik bir sisteme kavuşturulamadığı görülmektedir.

Bu tabloya karşılık, doğru stratejik adımlarla değerlendirilebilecek somut fırsatlar da mevcuttur. Geri dönüştürülmüş içerik sertifikasyonu ve dijital ürün pasaportu sistemleri; AB premium pazarlarında fiyat avantajı yaratma potansiyeli taşımaktadır. Fonksiyonel plastiklere -medikal, havacılık, elektrik-elektronik- yönelik artan küresel talep; standart ürünlerde yaşanan fiyat baskısından sektörün çıkış yolunu işaret etmektedir. Yeşil tahvil ve sürdürülebilir finansman araçlarına olan kurumsal yatırımcı ilgisinin büyümesi ise dönüşüm yatırımlarının finansmanı için yeni ve giderek genişleyen bir kaynak havuzu sunmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye plastik sektörünün önünde iki yol bulunmaktadır: mevcut modeli koruyarak kısa vadede maliyet avantajını sürdürmek, ancak orta vadede pazar kaybı ve regülasyon dışı kalma riskiyle yüzleşmek; ya da teknik güçlerini döngüsel ekonomi, veri temelli yönetim ve katma değerli üretim stratejisi ile birleştirerek küresel standartlarda 25 rekabetçi ve sürdürülebilir bir sektör modeli inşa etmek. Bu rapor kapsamında yürütülen SWOT analizi ve belirlenen stratejik yol haritası; ikinci seçeneğin hem gerçekçi hem de acil olduğunu kanıtlarıyla ortaya koymaktadır. Dönüşüm için gereken üretim altyapısı ve insan kaynağı mevcuttur; eksik olan, koordinasyonu güçlü bir politika çerçevesi, KOBİ'lere özgü finansman mekanizmaları ve sektör genelinde paylaşılan bir sürdürülebilirlik yönetim modelidir. Bu üç unsurun hayata geçirilmesi, Türkiye plastik sektörünün yalnızca bugünkü rekabet gücünü değil, gelecekteki küresel konumunu da güvence altına alacaktır.